

Tégla a szájban

Bizonyos helyzetek képesek arra, hogy mondatokat, állításokat, szavakat teljes egészükbe beforgassanak a gyakorlatba, és ott jó nagy kérdőjelek közé szorítsák az értelmüket, jelentésüket.

Jugoszlávia bombázása óta ilyen szó lett a magyarban a biztonság. Nyilván azért, mert feltehető a kérdés, biztonságban van-e az ország, annak is erősen a déli része. Azt nem tudni pontosan, hogy előbb születtek-e meg a biztonságérzetünket szavatoló válaszok, vagy előbb a kérdések voltak. Az azonban biztos, hogy egyértelmű, reális választ senki nem tudott adni.

Miniszterelnökünk azt nyilatkozta nem rég, hogy „a helyzethez képest biztonságban vagyunk”. De mi a helyzet? Mi a helyzet, hiszen már a múlt héten is több bírálat érte a szép magyar kommunikációs sztrádát a csúsztatott, eltolt, halasztott, egymásnak ellentmondó információk, az eltérő jogi értelmezések miatt. Az viszont nyilvánvaló, hogy ebből így a polgár nem olvashatja ki a „helyzetet”, így azt sem töltheti meg, hogy mit jelent biztonságunk a helyzethez képest, s ha emberi habitusa olyan, akkor épp elég okot talál a szorongásra.

A hétvégén a 16 óra adásában nyilatkozó magas rangú magyar katonatisztnek is feltették a kérdést, hogy mi a biztosíték például arra, hogy Magyarországól nem indul szárazföldi támadás, még esetleg egy erős NATO nyomásra sem. A tiszt visszakérdezett, hogy mi a biztosíték arra, hogy ha ő az adás után az utcára lép, nem esik a fejére egy tégl.

Szóval így állunk, tégl.

Eleddig legalább azt hittem, hogy ha jómagunk nem is rendelkezünk megfelelő infókkal, azért az országos vízfaj tudja, mi a dörög. De nem tudja. A tiszt szerint tehát ott sétál az ország az ereszlet alatt, és a téglát, ott fenn, a természet erőinek engedelmeskedve vagy lecsap, vagy nem.

Az efféle magas rangú kommunikáció engem mindig a földbe döngöl, úgy érzem, a téglát elsősorban a nyilatkozó szájából leselkedik ránk, s onnan hull majd a fejünkre.

Podmaniczky Szilárd

A könnyűiparisok napja

A Tisza Lajos Könyv- és könnyűipari Szakközépiskola marketing menedzser szakos diákjai idén is zsúfolt tornateremben rendezték meg a szokásos divatbemutatót.

Hagyományos diáknapját tartotta a hét végén a Tisza Lajos Könyv- és könnyűipari Szakközépiskola, amely alkalomból a tanulók minden évben vetélkedőkön, pályázatokon, sportversenyeken és nem utolsósorban sajátmaguk által tervezett divatbemutatókon vesznek részt. Idén két pályázat díjazottait is jutalmazták, az egyik témakörben az iskola 1998 őszén hirdette meg a következő témákat: Milyen ruhát hordott István király és Beatrice? Hogyan öltözködtek az udvarlakói, illetve milyen volt a ruházata a fekete seregeknek? A fantáziát megmozgató kérdésekre 19 általános iskolából 79 diák adta be pályázatát. Az eredményhirdetés: 1. Arany Flóra (Gedő Általános Iskola), 2. Szekeres Gyöngyi (Móra Ferenc Általános Iskola, Mórahalom), 3. Gyuris Sándor (Jernei Ált. Isk., Kisdoroszma). Ugyancsak

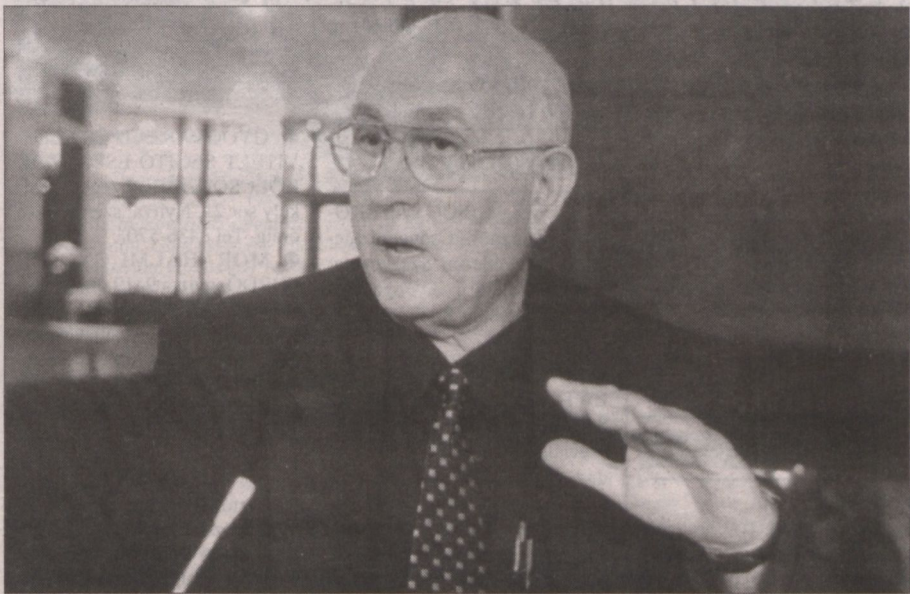
A bemutatott ruhákat az iskola diákjai tervezték. (Fotó: Miskolczy Róbert)

Adótanácsadóból lett költő regénye a holocaustról „Aki remél, mosolyog”

Jakov Barzilai – eredeti nevén Eisner Pál – a Bergen-Belsen-i koncentrációs tábor túlélőjeként 1949-ben vándorolt ki Izraelbe. Új hazájában csak a nyolcvanas években jelentkezett első verseskötetével, ám azóta már megbecsült szerzőnek számít. Idehaza tavaly karácsonyra jelent meg a Kassák Kiadó gondozásában Hajnali gyertyafény című megrendítő regénye, amelyben debreceni gyermekkoráról és a lágér borzalmairól fest plasztikus képet. Jakov Barzilai magyarországi szerzői körútja egyik állomásaként nemrégiben a szegedi Forrás Szállóban találkozott olvasóival.

● **Hogyan kezdett irodalommal foglalkozni?**
– 1933-ban Debrecenben születtem, édesapám szabó volt. A Csokonai Színház igazgatója egyszer megkérte, hogy varrjon a színház számára egy új függönyt, de nem volt pénze, ezért belépőjegyekkel fizetett. Vasárnaponként így mindig matinélőadásokra jártunk apámmal, s ott szerettem bele a színházba, az irodalomba és általában a művészetekbe. Gyerekkoromban még magyarul is írtam verseket, de miután 1949-ben kivándoroltam Izraelbe, néhány év elteltével csak héberül tudtam gondolkodni. Hét éven át egy kibucban éltem, ahol a kulturális programok szervezője lettem. Amikor elhagytam a zárt közösséget, publicisztikáim jelentek meg különböző izraeli lapokban, de akkor még nem gondoltam arra, hogy hivatásszerűen írjak.

● **Mi volt a foglalkozása?**
– A munkám meglehetősen távol esett a költészetől: az adóhivatalban dolgoztam. Később önálló adótanácsadó lettem, ebből kellett megélnem, de mindig az irodalom érdekelt. A nyolcvanas

Jakov Barzilai: „Mindazoknak, akik nem tértek vissza a lágerekből, tartoztam azzal, hogy megörökítem mindazt, amin a vészorkorokban átmentem.” (Fotó: Gyenes Kálmán)

években jelentek meg az első versesköteteim. A harmadik nagy feltűnést keltett, mert érdekes kísérlet volt: kiválasztottam öt témát, és mind-egyikből írtam egy rövidebb verset és egy hosszabb novellát is. Azt akartam bebizonyítani, hogy az írás mesterségéből tudás kérdése is. A negyedik verseskötetem az Amerikában élő pszichológushoz, költőnőhöz, dr. Shulamit Friedmannhoz fűződő évtizedes lelki barátságom gyümölcse volt. Kiderült, hogy egészen más stílusban, mégis ugyanazokról a témákról írtunk. Ezeket jelentettük meg közös kötetbe szerkesztve Duett címmel.

– A Hajnali gyertyafény című regényéről Popper Péter azt írta: „Ezt a halkan elmormolt történetet nem lehet felbehangyolni. Ha egyszer belekérdeztél, az utolsó mondatig elolvastatja magát. Pedig kegyetlen írás. Azért kegyetlen, mert zseniális kompozíció, és fogva tartja a lelket, a képzeletet.”

– Évekig élt bennem ez a történet, majd szinte vulkánként tört ki. Új írói módszert kerestem, szerettem volna nem kronologikus történet-

ként, hanem szabad asszociációk láncolataként elmesélni a Bergen-Belsen-i lágér szörnyűségeit. Mindig hangsúlyozom: ez a kötet nem dokumentumregény, hanem szépirodalmi alkotás, az írói fantázia terméke. Ebben a regényben már Roberto Benigni Oscar-díjas filmje előtt összeházasítottam a humort és a vészorkorokat. Aki él, az az utolsó percéig remél, és aki remél, az mindig mosolyog. A debreceni gettóban és a Bergen-Belsen-i koncentrációs táborban a legszörnyűbb helyzetben is előfordultak olyan szituációk, amiken nevetni lehetett. Ezt a regényt is héberül írtam, és debreceni születésű izraeli újságíró barátom, Gideon Peer fordította magyarra.

● **Az ön kötetei is cáfolatai a mondásnak: Auschwitz után nem lehet verset írni.**
– Ha így lenne, nem lennék itt. Nagyon sok művész megírta, lefestette már a vészorkorokat. Mindezt nemcsak irodalmi, hanem történelmi szempontból is roppant fontosnak tartom. Háromfajta holocaust-túlélőt ismerek. Az első szája zárt kapu. A szíve

teli titokkal, a családjá sem tud semmit arról, ami vele történt. Nem képes elmesélni. Ha az unokája felfedezi a karján a számokat, azt hazudja neki, az egy telefonszám. A második típus épp a fordítottja: nyitott csap. Állandóan csak a holocaustról beszél, nincs is más témája. A harmadik csoportba azok az emberek tartoznak – így én is –, akik esténként meggyújtanak egy mécsest, és reggelente a tükörbe nézve elgondolkodnak azon, hogyan maradhattak életben annyi szörnyűség után. Úgy érzem, a debreceni osztálytársaimnak, a családomnak és mindazoknak, akik nem tértek vissza a lágerekből, tartoztam azzal, hogy megörökítem mindazt, amin a vészorkorokban átmentem. Gyakran tartok előadásokat a holocaustról az izraeli iskolákban, egyetemeken, hogy a fiatalok is tovább tudják mesélni ezeket a történeteket. Előbb-utóbb elfognak az élő szemtanúk, a holocaustot cáfoló egerek pedig egyre bátrabban merészkednek a napvilágra, ezért nagyon fontos, hogy soha ne felejtsük el, mi történt.

Hollósi Zsolt

Nem kapcsolható

● **Munkatársunktól**
Több olvasónk érdeklődött, vajon mit jelent, amikor egy telefonszám tárcsázása után a következőt hallják a kagylóban: A hívott szám átmenetileg nem kapcsolható. A Déltáv tájékoztatása szerint ennek két oka lehet: vagy műszaki hiba történt, vagy a hívott fél a legutolsó beszélgetése után rosszul tette vissza a helyére a kagylót. Ha valaki azt szeretné, hogy egy ideig senki se tudjon rácsöregni, a telefonszámától egy ügynövezett „Ne zavarj!”-szolgáltatást is kérhet. Ilyenkor viszont a hívó fél a következőt hallja a telefonban: A hívott szám az előfizető kívánságára nem kapcsolható.

Segélyt kapnak

● **DM-információ**
Csongrád megye 10, belvízkárt elszennvedett községe 3,5 millió forintos támogatást kap a Magyar Vöröskeresztől – tájékoztatta tegnap lapunkat a szervezet szegedi titkára, Korom István. Ebből az összegből, a víz által leginkább megrongált települések maximum 1 millió forintot, a kisebb károkat elszennvedők minimum 200 ezer forintot kapnak. A községekben a polgármesteri hivatalok munkatársai mérik fel az egyes családokat ért veszteséget, s ennek alapján döntenek arról, ki, mekkora összeget kaphat a vöröskereszt támogatásból.

Collegium Musicum

● **Munkatársunktól**
Réz Lóránt orgonaművész ad koncertet május 4-én 19 órakor a Collegium Musicum hangversenysorozat keretében az Alsóvárosi Ferences Templomban. Az est műsorán F. Mendelssohn-, J. S. Bach-, G. P. Telemann-, G. F. Handel- és C. Franck művek hangzanak el.

● Szegényednek az önkormányzatok

Meddig kerülhető el a csődhelyzet?

mációs Szolgálat (TÁKISZ) igazgatójától. A települések 70 (!) százaléka, azaz 44 önkormányzat jelezte, hogy forráshiányos költségvetése miatt kénytelen élni a törvényben biztosított pályázati lehetőséggel. A gond csak az, hogy már van 28 település által – köztük van Kistelek, Csongrád és Szentés is –, akik a támogatási keret terhére előleget kértek, jelzett forráshiány összege meghaladja az egymilliárd forintot! És akkor még számítani lehet további tízezer pályázó kérelmére is, hangsúlyozta az igazgató. Mivel az országos tendencia sem tér el lényegesen az ittenitől, ugyanakkor az állami költségvetésben e célra 8,6 milliárd szerepel, ezért a pályázók aligha számíthatnak igényeik teljes körű kielégítésére. Az elmúlt évben is a 31 pályázó összesen alig több mint 413 millió forintot kapott a 822 millió helyett! Márpedig a segítségre szoruló megyei top-listájának első helyezettje Öttömös és Csongrád, illetve az őket követő Ambrózfalva sem tudja tovább szűkíteni kiadásait. Bata

Ferenc, Öttömös polgármestere elmondta: a község 1990 óta folyamatosan, súlyos pénzügyi gondokkal küszködik. Az idei költségvetésben is 43 millió hiány szerepel, amelyből közel 33 millió az iskola működtetésére kellene, hiszen a normatív támogatás a költségek ötven százalékát sem fedezi! Börcsök Antal, Pusztamérges polgármestere is a létszámhoz kötött, normatív támogatás hátrányaira utalt, amikor hangsúlyozta: 1991 óta csupán egy olyan év volt, amikor a falu nem kényserült rá a támogatás igénylésére. Ebben az esztendőben pedig az eddigieket jóval meghaladó összegre, 55 millió forintra lenne szükségük. Dóc idén ötödik alkalommal pályázik az ÖNHiki-re. Röszke is felülte tartalmait, így kénytelen beállni a pályázók sorába, tudtuk meg Magyarai László polgármestertől. Ópusztaszer először, Pusztaszer most másodszor szeretne állami segítséggel túljutni a nehézségeken. Az előbbinek mintegy 8, az utóbbinak 12 millió forint kiegészítés kelle-

Több önkormányzatot azonban a Mol Rt. iparüzési adó-alapjának tavalyi év végén közzétett módosítása hozott nehéz helyzetbe, bár az is igaz, hogy a döntésnek vannak nyertesei is. Forráskút polgármestere, Kocsis Ferenc kérdésünkre elmondta: magánvéleménye szerint politikai döntés következménye lehet, hogy a Mol új szisztéma alapján osztja fel adóalapját. Így azonban több önkormányzat pénzügyi gondjainak – a korábbinál realisabb – enyhítéséhez járul hozzá. Számukra ez olyannyira jelentős, hogy költségvetésük ennek köszönhetően nem lett forráshiányos.

A nagy vesztesek közé tartozik: Deszk és Bördány, de – többek között – Ruzsa és Pusztamérges szintén igen tekintélyes összeget bukott. Papp János, Ruzsa polgármestere szerint a Moltól várható iparüzési adó jelentős csökkenése is hozzájárult a 46 milliót meghaladó költségvetési hiányukhoz, amelynek csupán egy részét tudják ellensúlyozni a tavalyi pénzmaradvánnyal, illetve a –

kötelezőn kívüli – bérfejlesztések elhagyásával. Ezért, most első alkalommal, Deszkhez hasonlóan ők is pályáznak az ÖNHiki-re. Kerekes Tibortól, Bördány jegyzőjétől pedig megtudtuk: a Mol által befizetendő adó mintegy negyedére csökkenése nem ellensúlyozható különböző szigorító intézkedésekkel. A 36 millió forráshiány ellenére azonban legfeljebb 28 millió körüli összegre nyújthatják be igényüket. A pályázati feltételek ugyanis – hangsúlyozta Zoltán Gábor – egyre keményebbek, miután az országban néhány önkormányzat jogtalanul jutott hozzá a pénzhez. A megyei TÁKISZ azonban abban igyekszik maximálisan segíteni, hogy alaki vagy tartalmi, számszaki hibák miatt egyetlen pályázó se essen el a támogatástól. Ennek érdekében nemcsak szegedi irodájukban fogadják az önkormányzatok illetékes munkatársait, hanem a PM-től is felkérték a legavatottabb szakembert, hogy tartson előadást a pályázati anyagok készítőinek. Mindezeket túl persze nélkülözhetetlen az országgyűlési képviselők közbenjárása, hiszen az önkormányzatok anyagi helyzete várhatóan a jövőben sem javul. Így valószínűleg többen kényszerülnek arra, hogy az őszi második fordulóban is pályázzanak.

N. Rócz Judit